

Allheiligen Hodruson.

E vállalat legelőször 1574-ben említették meg egy kimutatásban, melyben feljegyeztették, hogy részesei voltak:

Wachauf Boldizsár	$\frac{5}{16}$	részszel
Unger Jánosné	$\frac{4}{16}$	„
Khyne János	$\frac{2}{16}$	„
Fiebiger Pál	$\frac{3}{16}$	„
Pröszl Benedek	$\frac{1}{16}$	„
Kuntz János	$\frac{1}{16}$	„ ¹⁾

Igen valószínű, hogy e vállalat ugyan azon területen működött, melyen az *Altradschacht*, *Neuradschacht*, *Busenloch*, *Feistritz*, *Katharinaschacht*, *Hauerleschacht*, *Kleingappel*, *Schutzwand* s több kisebb vállalat dolgozott 1574 előtt; de mivel e régiebb vállalatok míg 1574 után is megemlítettnek egy párszor, leghelyesebbnek tartottam, hogy itt csak azon adatokat soroljam fel, melyek *Allheiligen* vagy *Allerheiligen* és *Altallerheiligen* név alatt találhatók iratainkban.

1593 szeptember 14-én kelt rendeletben megvan említve, hogy a királyi biztosok *Altallerheiligen tárnát* bejárván, úgy találták, hogy még 16 ölet kell kivágni a telérig, és azután valószínű, hogy a bánya magát fentartani fogja saját termeléséből, és az eddig reá fordított költségeket vissza térítendő; megengedtetik tehát a mivelés folytatása²⁾.)

A bánya azután mivelésben állott, termeléséről nincs ugyan biztos hírünk, de a bánya értékét megbecsülhetjük egy szerződés nyomán, mely 1599 augusztus 15-én kötöttetett, de a mint a bejegyzés alkalmával mondatik, csak 1607 június 12-én jegyeztetett be a bányabiróság jegyzőkönyvébe, mert előbb tenni nem lehetett részint a háborús zavarok miatt, részint pedig, mert a kamara Tarkha László birtokait zár alá vette a kamarai adósság törlesztésére. Miután azonban a kamara a zárt feloldotta, bejegyeztetett, hogy Tarkha László az *Altallerheiligen* bányából $\frac{2}{16}$ részt átengedett 40 ftnyi adósság fejében

¹⁾ Solmeecz városi levéltár.

²⁾ Schmidt, Sammlung der Berggesetze, III, 236. 1.

az ő sógorának Muner Fülöpnek.¹⁾ Az egész bánya értéke tehát akkor 320 ftra becsültetett.

1608 június 7-én megemlítették a *felső Allerheiligen* bánya, (valószínűleg a mostani *felsőtárna*) ennek részesei valának:

a kincstár	$\frac{1}{32}, \frac{1}{64}$	résszel
Brennerszövetkezet	$\frac{10}{16}$	— „
és Hohenbergerné	$\frac{5}{16}, \frac{1}{64}$	„

a Brennerszövetkezet főtisztjei: Daniel János gondnok és Hueber Ábrahám könyvvivő átadták e bányát Freiwald Mártonnak egy évre hübérbe, (in Lehenschaft) azon kikötéssel, hogy 5 latosnál szegényebb érczeket nem fognak tőle átvenni, az 5 latosnál gazdagabbakért pedig fizetnek neki latonként 46 denárt, és számítanak egy mázsa után 1 frt 25 denár olvasztási költségeket.²⁾

Altallerheiligen tárnát ugyan ez évben Muner Fülöp és Creuz János hübérbe venni óhajtván 1608 szeptember 9-én főbejárás tartatott, és javasoltatott, hogy a bánya nekik 3 évre hübérbe adassék azon föltétel alatt, hogy ha jövedelmük lesz, kötelesek legyenek egy légaknát lemélyíteni. Ez az ajánlat el is fogadtatott, és az illető szerződés 1608 december 31-én megkötöttetett.³⁾

A bánya részesei voltak akkor:

Wachauf Boldizsár	$\frac{4}{16}$	résszel
Carl Mihály	$\frac{1}{16}$	„
Steblickh János	$\frac{4}{16}$	„
Staub Mária	$\frac{1}{16}$	„
Unger János örökösei	$\frac{2}{16}$	„
Tarkha László	$\frac{2}{16}$	„
Muner Fülöp	$\frac{2}{16}$	„

ezeket mind a kincstár látta el költséggel.³⁾

● 1618-ban ismét bejegyezve találjuk a hodrusi *Galander* felett és alatt fekvő *Altallerheilling* bánya részeseit; ezek voltak:

a kinstár	$\frac{2}{16}$	résszel
Wachauf Boldizsár	$\frac{4}{16}$	„
Carl Mihály	$\frac{1}{16}$	„

^{1), 2), 3)} Selmeczi bányabirósági jegyzőkönyv.

Muner Fölüp	$\frac{2}{16}$	résszel
Steblickh János	$\frac{4}{16}$	„
Staub Mária	$\frac{1}{16}$	„
Unger János özvegye	$\frac{2}{16}$	„ ¹⁾

A bánya ekkor már régóta szünetelt, és csak 1621 augusztus 28-án jelentette a kir. Bányatiszt (Überraiter) Putscher György, hogy *Altallerheiligen* tárnában, mely munkások hiánya miatt már régóta szünetelt, ismét megkezdték a munkát két vájárral.²⁾

1622 április 16-án némileg részletesebben szól a jelentés: mely szerint az *Altallerheiligen* nevű bánya sokáig szünetelt, a régi részeselek részei pedig kincstári tartozásaik fedezésére le voltak foglalva. Miután azonban ujabb vállalkozók jelentkeztek, czélszerűnek tartotta a kincstár $\frac{4}{6}$ részen kívül a többit ezeknek átadni, és így 1620-ban megkezdett az *alsó tárna* megújítása. Megújított azután a *felső tárna* is melyről egy régi jelentésben az áll, hogy a talpalatti evésekben még érczek maradtak; midőn azonban az evések kitakarítottak, érczet sehol sem találtak. Mindazonáltal czélszerűnek vélték az egyik evést lejjebb mélyíteni, hogy a 7 öllel mélyebben fekvő *alsó tárnával* lyukasztani és azt friss levegővel ellátni lehessen. E mélyítés folyamatban volt midőn Bethlen Gábor fejedelem sok embert elvitt a kerületből s így a mélyítés munkások hiányában abban hagyatott. Javasoltatik folytatása. Részesek voltak ekkor:

a kincstár	$\frac{4}{16}$	résszel
Brennerszövetkezet	$\frac{3}{16}$	„
Frisowitz János	$\frac{2}{16}$	„
Muner Fülöp	$\frac{2}{16}$	„
Wenger János	$\frac{1}{16}$	„
Pistorius Gáspár	$\frac{1}{16}$	„
Unverzagt Ábrahám	$\frac{1}{16}$	„
Crencz János	$\frac{1}{16}$	„
Roth Judit	$\frac{1}{16}$	„ ³⁾

A bánya viszonyai nem lévén kecségtető, a munka nem kezdetett meg, *Altallerheiligen tárna* szünetelt még 1630 február

¹⁾, ²⁾, ³⁾ Selmeczi bányabírósaági jegyzőkönyv.

18-án is, midőn ismét javasoltatott, hogy a *felső tárna* évével a lyukasztás végrehajtsassék.¹⁾ Ez év vége felé azonban még is megindittatott a munka, és october 27-én meg van említve, hogy *Allerheiligen, István tárna* és a *Kehrling* összesen 16 emberrel feltáratik.²⁾

De a munka nem folytattatott sokáig, mert a kincstár valamint a többi részesek is folytonos pénzhiányban szenvedvén már 1633 october 1-én elhatározatott, hogy *Allerheiligen tárna* üzeme megszüntettessék, mert nincs pénz.³⁾

A viszonyok kényszerüsége parancsolta ezt a határozatott, a bánya mind a mellett jónak tartatott és egy tanácskozásban, mely ugyan ez év deczember 23-án tartatott, határozatott, hogy mihelyt a többi bányák jövedelme emelkedni fog, *Altallerheiligen tárna* ismét munkába vétessék.⁴⁾

Ugy látszik azonban, hogy a magán részesek majd mindnyájan felhagyták részeiket, mert 1634 márczius 10-én feljegyeztetett, hogy *Altallerheiligen tárnában* a kincstárnak $\frac{1^2}{16}$ része van, és czélszerű lenne a munka megkezdhetése végett magánosokat felszólítani, hogy a részekből néhányat vegyenek át.⁵⁾

Ez után igen válságos idők következtek, a bányamivelés Helmech vidékén általjában nagy veszteséggel járt, a Brenner szövetség, mely a magántársulatok között legtehetősebb vala, megbukott, a kincstár a legnagyobb pénzhiánynyal küzdött, mind e körülmények okozták, hogy *Altallerheiligen tárna* a többi feltárási munkálatokkal együtt egészen elhanyagoltatott annyira, hogy még 1649-ben is, midőn a viszonyok már jobbra fordulni kezdettek, a királyi biztos Lobkowitz elnöklete alatt tartott tanácskozásban az határozatott, hogy *Allerheiligen tárna* egyelőre tovább is szünetelve maradjon.⁶⁾

Láthatjuk ezekből, hogy az *Allerheiligen* név alatt nevezett bányák 1574 óta, 1650-ig nem adtak jövedelmet.

¹⁾), ²⁾), ³⁾), ⁴⁾), ⁵⁾), ⁶⁾) Selmeczi bányabirósági jegyzőkönyv.

I. Allheiligen (Mindszent) tárna.

1. Bányagazgatósági adatok, 1665-1746

A rabensteini társulat, mint veszteséggel dolgozó, kapott minden márka 15 latos ezüstért 11 ft 60 denárt 1665-től 1675 szeptember 12-ig, de ez idő alatt csak 1674-ben váltott be 182 m. 1/2 pizet ezüstöt.

1688 szeptember 6-án jelentik a főtisztek a Bécsben levő főkamagrófnak, hogy Ó Mindszent tárnán a vájatvégen 30-40 latos érczet ütöttek meg, és hogy a bányánál 3/8 rész eladó à 15 tallér, javasolják, hogy a kamara megvegye.

Ó Mindszent tárnai bánya és zuzóköltés volt egy hétre és 1/16 részre:

1698 szeptember 13-án	3 ft 58 dr
" " 20-án	3 ft 4 dr
1700 augusztus 21-én	4 ft 31 dr

1714 augusztus 16-án jelentik a főtisztek, hogy Ó Mindszent táró bánya veszteségben van, mert a zuzóérczek csak omladványokból nyeretnek, csekély tartalmuk, és a zuzóknak is csak ritkán van vizük. Az altáró is nagy költséget okoz.

1716 augusztus 7-én (104.sz.) udvari kamara rendelet a gróf Caraffa-féle bizottság jelentésére.

Ó Mindszent táró mint reményvállalat és Szt. Háromság mint detto fenntartandó.

1717 február 16-án megemlítették egy jelentésben, hogy Ó Mindszent tárnában az ércz tartós, és e héten is 11 mázsa jó érczet adtak be.

1718 május 4-én írja a Bécsben levő főkamagróf, hogy örül az Ó Mindszent táróban levő ércz tartósságának, és jó tartalmának.

1719 április 20-án (123.sz.) írják a főtisztek, hogy Ó Mindszent táró bányában igen gazdag érczek termelődnek, a zuzóérczekon kívül hetenként 20 márka ezüstön felül.



1724 május 15-én írja báró Sternbach főkamagróf, Lemoni gondnoknak Hodruson, hogy elhatározta ugyan a Rabensteini bányának néhány részét a kincstár számára átvenni, és már dolgoztat is benne, de mindennek előtt szükségesnek tartja, hogy ez iránt határozott szerződés kötéssék, mely, ha még e héten meg nem köttetik, ő ajánlatát vissza vonja, és a mivelést abba hagyja, mert:

1. A szállítás a zuzókhöz igen nehézkes.
2. A kőzet igen kemény.
3. Nagyon kevés a beváltható ércz.
4. Nehéz az érczet a zuzóércztől elválasztani.
5. Az egész bánya nagyon rendetlen.
6. A mostani zuzóban levő zuzott lisztből alig lehet az ezüstércz színporának nyomát kinyerni.

1724 június 10-én szerződést kötött Georg Heinrich Lemony bányabirósági tag és a hodrusi csapszék gondnoka a Rabenstein és Pál táró bányáknak átengedése végett az új társulattal és a főkamagróffal, mely szerint

1. Lemony átadja a társulatnak Rabenstein bányát a hozzá tartozó tárókkal és telkekkel és egy ujonnan felszerelt zuzóval együtt örök időkre.
2. Lemony magának csak 1/16 részt tart meg.
3. A bányánál és zuzónál készletben levő érczek és színporok Lemony rendelkezésére fenntartatnak.
4. A társulat megígéri, hogy ha a bányából nyeresége lesz, Lemonynak ajándékuul 25 márka ezüstöt ad.
5. A társulat megfizeti Lemonynak a zuzó helyreállítására fordított 281 ftot.
6. Lemony azonban nem kapja kezéhez ezt az összeget, hanem az a reá eső költség résszel törlesztetik, és ha már törlesztve lesz, azután a költség részeket Lemony is ugy tartozik fizetni, mint a többi részesek.

1725 augusztus 14-én rendeli a főkamagróf, hogy, miután szokás egy felhagyott bánya új vállalkozóinak az első termelést a magasabb ezüst fizetéssel beváltani: Rabenstein és Pál bányatársulatnak a beadott első termelés 28 márka 23 pizét ezüst és 1 márka 25 pizét arany a ma-

gasabb fizetéssel, és pedig az ezüst márkája 21 magyar forinttal, az arany márkája pedig 70 1/2 dukáttal fizettessék ki:

1726 január 31-én jelentik a főkamagrófnak, hogy az Uj Segengottes bányában nagyon szép érczet ütöttek meg, egy tenyérszerű széles, és a kristályok közt termés arany és ezüst is van benne.

1726 május 26-án kéri a Rabenstein és Pál bánya társulat, hogy miután 1725 május 6. óta, megalakulása ideje óta 2 hetenként 50 ftnál többet fordítottak a bánya művelésére, és a termelés a múlt évben m.é. 30 márka ezüstöt tett, és most is körülbelül ugyan annyit fognak beváltani, ennek értéke pedig a költségeket sem fedezi, engedje meg a főkamagróf, hogy az ezüst a magasabb árral, 17 fttal váltassék be.

1726 május 28-án megengedte a főkamagróf, hogy kérelmük teljesítették.

1726 augusztus 15-én írja Neffzer a főkamagrófnak, hogy a Rabenstein és Pál bányánál már 7/16 és 1/32 részt szerzett magának, megnézte a bányát és azt hiszi, hogy kellő gazdálkodás mellett jövedelmet fog adni, hanem szükséges lesz még egy zuzót felállítani, mert sok czippeles zuzóérczet lehet ott nyerni.

1727 április 9-én megengedi a főkamagróf, egy évre, hogy a Rabenstein és Pál bányatársulatnak beváltmányai a magasabb árban beváltassanak.

1728 június 8-án sürgeti a főkamagróf a hodrusi altáró folytonos hajtását.

1728 szeptember 12-én kéri a Pál és Rabenstein társulói társulat, hogy miután 1726 óta nagy veszteséggel dolgozik, és a részesek egy része ez évben már felhagyott a műveléssel, a magasabb ezüst fizetés nekik engedélyeztessék. Kimutatja, hogy mostan már csak következők a részeseik:

A tirolai társaság	7/16 résszel
Brean József	7/128 "
Neffzer Jakab János	5/128 "
Saffran udvari kamarai tanácsos	1/32 "
Stebtz Gottlieb Janos	1/32 "
Henthaller Ferencz Vilmos	1/64 "
összesen	<u>9/16 és 3/64 "</u>
gazdátlan részek	<u>6/16 és 1/64 "</u>

16/16

A bányaköltségek pedig tettek:

1726-ban	757 ft 4 xr
1727 "	2,567 " 21 "
1728 " pedig	2,045 " 5 "

A kohóköltségek tettek

1727-ben	386 " 37 "
1728 " "	257 " 52 "
összesen	<u>6,007 " 59 "</u>

ebből levonva a beváltott
érczek értékét

2,366 " 40 3/4 "

marad veszteség

3,641 " 18 1/4 "

1728 szeptember 12-én hasonló kéréssel járul a József tárnai társulat a főkamagrófhhoz és megemliti, hogy 7212 ft 30 1/2 xr vesztesége van.

1729 április 7-én megemliti Neffzer egy levelében, hogy József táró jól áll, annyi ércze van már készletben, hogy a jövő hónapban 2 olvasztást tehetnek belőle, és reményli, hogy evvel az eddigi veszteség fedezve lesz.

1729 május 14-én jelentik a selmeczi főtisztek, hogy Ó Mindszent táróban az érczek fémtartalma igen csekély, és hogy a zuzóérczből is csak 6 latos szinport lehet előállítani.

1729 július 19-én megemlíti a főkamagróf egy rendeletében, hogy jobbnak találná, ha a kincstár nem bajlódna Ó Mindszent táróval, hanem egy társulatnak adná oda, és megelégednék az urburával. A kincstári tiszteknek ugy is van elég dolguk.

1729 október 8-án megengedi a főkamagróf, hogy a József tárói társulat beváltmányai egy évig a magasabb árban váltassanak be.

1730 április 18-án jelentik a főtisztek, hogy Ó Mindszent táró az elmúlt 2 hét alatt 11 mázsa érczet termelt 14 m, 9 l, 2 q tartalommal, a zuzókból pedig 33 mázsa szinpor került 15 m, 7 l, 2 q ezüsttartalommal.

1730 július 14-én rendeli VI. Károly király báró Sternbach főkamagrófnak, hogy a hodrusi altárót, mely néhány száz ölnyire már ki van vágva Selmeicz felé, kitakarítsa, és a felterjesztett térkép szerint a felsőbiebertárnai bányák alá behajtassa, e végre évenként a kincstárból 3000 ftot fordíthat, azonkívül pedig a magán részek aránylagos járulékait. Nicoboni mérnök munkájáért 100 ft jutalom engedélyeztetik./Talán Mikoviny? A szerk./

1730 október 16-án megemlíti a főkamagróf, hogy az udvari kamara tőle felvilágosítást kíván a hodrusi altárónak Selmeiczig folytatása tárgyában, hogy milyen hosszú lesz az, milyen irányban hajtassák, milyen mélyen fog a 6-ik Sarkóczy vágat alá érni, és mennyibe fog kerülni? Tekintve a kérdés fontosságát, meghagyta a bányatiszteknek, hogy a szükséges méréseket megtegyék, a terveket és költségvetéseket elkészítsék, és annak idejében fel fogja azokat terjeszteni. (Ugy látszik, hogy az altáró hajtását az utolsó időben itt volt bizottság javasolta.)^{4/}

1730 október 30-án javasolják a főtisztek, hogy miután a szállítás Ó Mindszent táróból a Brenner aknáig 764 1/2 öl, hosszú, a régi Busenlochi aknáig pedig csak 179 öl, takarítsák ki ez a régi akna Ó Mindszent tárótól az altáróig 22 ölnyire, felső része padoltassék el, és a szállítás azután itt történjék, és így az altáró helyreállítása megkönnyebbítettessék.

1731 január 16-án tanácskozást tartottak a hodrusi altáró folytatása tárgyában. Jelen voltak: Halwax János főpénztáros, Heibel Pál Ferencz főkönyvvivő, Stäberhofer Ignác könyvvivő, Keyling Ádám János bányabíró, Eder György Miksa pénztáros, Kirchner Miksa bányagondnok, Deadda Dávid Daniel főbányatiszt, Spiegl Ferdinand bányatiszt, Andreovitz György Antal bányatiszt, Gall Bapt. János segéd bányatiszt, Deadda József segéd bányatiszt, Weltoner Ferencz segéd bányatiszt, Kechl István segéd bányatiszt, a bányapolgárok közül pedig: Johan Georg Ehrenreutter von Hofreuth, Ignatius Gruber, Ferdinand Gruber, Oberaigner János György Alajos, Oberaigner Ignác, Richter József, és Zipser Gottfried társulati bányatiszt.

A legutoljára itt volt királyi bizottság javasolta, hogy ha a hodrusi altáróval be lehetne jönni a selmeczi vagy szélaknai mivelések alá, hát czélszerű lenne az altárót folytatni, és arról tervet és költségvetést készíteni.

Kirchner bányagondnok jelenti, hogy ő állította ekkor a bizottságnak futólagos számítás után, hogy a hodrusi altáróval a legmélyebb szélaknai mivelések alá lehetne jutni; újabb mérései azonban meggyőzték arról, hogy az csak egy pár ölnyivel jöhet mélyebbre a Lichi járat szintjénél.

Deadda József fölmérvén a vonalat úgy találta, hogy az altáró a József aknáig $2243 \frac{1}{2}$ öl hosszú lesz, és 1% emelkedéssel a Lichi járat felett $3 \frac{5}{8}$ öllel, vagy a Bieber altáró alatt $79 \frac{7}{8}$ öllel jöhetne a szélaknai mivelések alá.

Spiegl Ferdinand szerint az altáró $2 \frac{1}{2}$ öllel lenne mélyebb, mint a Lichi járat, $81 \frac{3}{4}$ öllel mélyebb mint a Bieber altáró, és 2240 öl lenne a hossza.

Andreovitz György szerint az altáró hossza 2250 öl, mélysége a Lichi járat alatt 1 öl, a Bieber altáró alatt 82 öles.

Zipser Gottfried szerint $2217 \frac{1}{2}$ öl a hossza, a mélysége pedig $1 \frac{1}{2}$ öl a Lichi járat alatt, vagy $81 \frac{1}{2}$ öl a Bieber altáró alatt.

Gall János szerint a hossza 2238 $1/2$ öl, mélysége 2 $1/2$ öl a Lichi járat alatt, vagy 81 $3/4$ öl a Bieber altáró alatt.

Veltoner Ferencz szerint hossza 2251 $1/2$ öl és mélysége 3 öllel a Lichi járat felett, vagy 76 $1/2$ öl a Bieber altáró felett / ! / .

Kochl István szerint hossza 2236 öl, mélysége $1/2$ öl a Lichi járat alatt, és 79 $3/4$ öl a Bieber altáró alatt.

Mind e mérésekből kiderül, hogy az altáró hossza 2200 és egynehány öl lenne, és körülbelül 81 öllel jönne be mélyebben, mint a mostani altáró; de mivel ezekből azután csak 37 ölnyire kellene a vizeket emelni, azt vélik mindnyájan, hogy az új altárót így is érdemes lenne helyreállítani.

Miután azonban az udvari kamara engedelve csak azon esetre szól, hogy az új altáró mélyebb lesz a mostani míveléseknél, mielőtt a költségvetéseket és terveket részletesen kidolgoznák, felterjesztik az eddigi eredményt, és utasítást kérnek, hogy folytassák-e a munkát.

1731 január 28-án jelentést tesz a főkamaragróf az udvari kamarához a hodrusi altáró tárgyában:

A legutoljára itt volt császári bizottmány javaslatára elhatározta az udvari kamara, hogy a hodrusi altáró a szélaknai bányák alá behajtassék, és hogy e célra évenként 3000 ft fordittassék. Ennek következtében elrendeltem a fölvételeket, hogy e fontos műnek irányát és végrehajtása módját megállapíthassuk. Ezek a fölvételek megtörténtek, és kiderült, hogy Kirchner bányagondnok állítása, mely szerint az új altáróval a szélaknai mívelések alá jönni lehetne, nem helyes, mert a mély mívelésnek csak m.e. közepére jönne be az altáró; ez a körülmény a terv jelentőségét tetemesen csökkenti, és el nem határozhattam magamat e vállalat megindítására mindaddig, míg a viszonyokat részletesebben föl nem terjesztem, és a fölterjesztésekre határozat nem érkezik.

A tiszték jelentéseit e tárgyról és térképeiket be-terjesztvén, maga részéről hozzá adja, hogy a tiszték vé-

leménye szerint nem lehet ugyan elérni az óhajtott mélységet, de mégis végre kellene hajtani a vállalatot, mert a szélaknai bányáknak így is nagy könnyebbségére válnék. De mert a tisztek véleményét felületesnek tartja, hivatalos kötelessége a vállalat reményeit és nehézségeit részletesen előadni.

A vállalathoz kötött reménységek között a 2 fő reménység az, hogy a szélaknai bányák művelését meg fogja könnyíteni, és hogy újabb ereket fog megnyitni. Az elsőt illetőleg meg kell vizsgálni, hogy miféle könnyebbséget szerezhet Szélaknának, Pachen tárnának és a feküerek művelésének?

A szélaknai bányákat a hagyomány szerint 1000 évvel ezelőtt kezdték művelni. Újabb időben 10 évvel ezelőtt felhagyták a 7-ik Zarkóczy járatot az előmélyítésekkel együtt, melyek a 6-ik alatt 28 ölre lehaladtak. A 6-ik Zarkóczy járatig tartják most a vizeket nagy erőfeszítés mellett, és nagy költséggel, a vizeket innen 118 ölre emelik a Bieber altáró szintjére. A tisztek azt vélik, hogy az új altáró nagy könnyebbséget fog szerezni a vízemelésnél; de én azt vélem, hogy ha a szélaknai művelés még 150 évig tartani fog, az altáró beérkezése után egyéb könnyítés nem lesz érezhető, mint az, hogy a lóerejű vízemelő gépek közül egypárt meg lehet szüntetni. Ámbár még ez sem remélhető biztosan, mert naponként szaporodik a mélységből emelendő víz mennyisége, a felsőbb szintekből mindig több és több víz szivárogván a mélységbe. Lauern azt vélte ugyan a bizottsági tanácskozásokban, hogy a hodrusi altáró beérkezése után az eddiginél mélyebben lehet hatolni a szélaknai művelések alá; de én azt tartom, hogy az altáró hatása csak annyi lesz, hogy a most elfulva levő mély műveléseket kitakarították és szárazzá tehetik. Mivel pedig ismeretes, hogy az elfult 7-ik Zarkóczy járaton és előmélyítéseiben mindenütt nagyon silány és kevés ércz maradt, nem találok elegendő okot arra, hogy ezekért a rossz érczekért olyan nagy költségekbe verjük magunkat. Hát hogyha meggondoljuk, hogy az alatt a hosszú idő alatt, míg az

altáró végrehajtása megtörténhetik, mennyivel több vizet fogunk nyerni? és mennyivel fognak szaporodni nehézségeink Szélaknán és a vele összefüggő s egy sorban részesülő Pachen tárnán? Én többször mondtam már, és most is attól tartok, hogy ezek a művek egyszer minden erőlködés mellett is el fognak fulni, és azért sürgetem mindég, hogy a Teréz aknai és Siglisbergi telkekben kell a mívelést terjeszteni, és föltárásokat tenni, hogy arra az esetre nézve, ha a mélységet a víz elárasztja, legyen hol dolgozni. Mert ha 6 év óta annyi vizet kaptunk a mélységbe, hogy az akkori bőven elégséges volt erőt most teljesen föl kell a vizemelésre használnunk, mit remélhetünk a legközelebbi 10-12 év mívelésétől? És mi haszna lesz a kincstárnak abból, ha a szerencsétlenség megtörténte után azt mondjuk, hogy nem tehetünk róla, s az isten küldte reánk e csapást?

Sajnálom, hogy a szélaknai művekről mindég csak rosszszat jövendölhetek, de nem tehetek mást, mert nem akarhatom a bánya veszedelmességét még növelni.

A fekü míveléseket illetőleg (Teréz akna, Wasserschacht) azt vélik a tiszték, hogy ezeknek annál inkább fog segíteni az új altáró, mert a Wasserschachti mély mívelés csak 18 ölre haladt még a Szt.háromság altáró alá, és mert a mívelésekhez az altáró 500 öllel rövidebb lehet. Tekintve azonban, hogy még is 100 év fog eltelni, míg az altáró oda érhet, és hogy a Szt.háromság altáró ugy is 18 öllel mélyebb, mint a Bieber altáró; tekintve, hogy a mélység jóságáról semmi bizonyost nem tudunk, és hogy az altáró beérkeztéig ki tudja hány aknát kell még lemélyíteni, és hány vizemelő gépet bele építeni? Mindezekből az látszik, hogy az új altáró ezeknek a műveknek sem fog sokat használhatni.

Azt a reménységet sem találom alaposnak, hogy az altáró új ereket fog megnyitni; mert a fölszinen nem lehet oly kibuvást látni, mely különös jó eredményt ígérhetne.

Az altáró hajtásának nehézségeit illetőleg kétségen kívül áll, hogy semmi sem megy olyan jól és kellemesen,

mint az altáró megnyitása, ez alkalommal mindig sokan vannak jelen, megáldják a művet ájtatos szertartások között, bejegyzik pontosan a jegyzőkönyvekbe, hogy mikor tették az első csákányvágást, kik voltak jelen? Az sem marad el, hogy a vállalat jó sikerére poharakat ürítsenek; egyáltalában csupa vigság és öröm az egész! De rövid idő múlva fordul a kép; ha a szállítás kezd nehézséget okozni, az ácsolat folytonosan nagyobb költséget kíván, törések akadályozzák a munkát, a levegő hiányzik, drága légaknákat kell lemélyíteni! Ilyenkor szívesen venné mindenki, ha megmenekülhetne a nehézségekkel teljes költséges műveléstől, és még se tudja magát elhatározni, hogy az első javaslattételnél elkövetett hibáját nyíltan bevallja.

Én nem vetem meg a hodrusi altárót, de ha meggondolom, hogy a vele elérhető haszonra nagyon kevés a reménység; a hajtására engedélyezett évi 3000 ft rövid idő múlva elégtelen lesz, mert e hegy gyorsan emelkedik, és mély légaknákat kell majd olyan helyeken mélyíteni, melyek vízzel bővelkednek; továbbá, hogy sok fát fog fogyasztani, pedig most sincs felesleges fa a vidéken; mindezekből csak azt következtethetem, hogy ez az altáró a mi elődeinknek hasznosabb lett volna, mint nekünk lehet.

Azt hiszik ugyan némelyek, hogy ezt az altárót 130 évnél rövidebb idő alatt is bevégezhetik. De a tapasztalat majd meg fogja őket is győzni, hogy eleinte 20-30 ölet is kívágnak évenként, de ha a nehézségek szaporodnak, a levegő hiányzik, törések történnek stb., akkor 15 ölnyire se haladnak évenként. Mert az altárót nem lehet csak 4-5 láb magassággal hajtani, mint valami más kis tárót, hanem a szállítás és légvezetés miatt 8 láb magasan a kellő szélesség mellett különös gonddal kell azt helyreállítani.

Egyáltalában sok nehézséggel jár e munka, és ezért azt vélem, hogy 130 év előtt el nem készülhet, és egy millió ftnál kevesebbe nem kerül. Mert ily hosszú idő alatt a kivágott résznek fenntartása is sok költséget fog okozni, és ha meggondoljuk, hogy ilyen hosszú idő alatt mi minden nem történhetik, háboru, pénz hiány, a tiszték

egyenletlensége és szeszélye milyen könnyen okozhatja, hogy nagy költségek megtétele után az egész munkát abba-hagyják. A mi elődeink is ez okokból hagyták abba a béla-bányai, glanzenbergi, szentháromsági, Mátyás tárói, és kornbergi altárókat.

Véleményem szerint sokkal czélszerűbb lenne az altáró helyett Szélakna és Pachen táró számára két új aknát lemélyíteni, vizemelők gépekkel ellátni, az esővizelfogására tavakat építeni. Ezeknek a kiadásoknak egy pár év alatt hasznát vehetné az ember, és a zuzók is nyernének némi hasznot, mert ha az aranytartalmu zuzóérczek kifogy-
nak, az ezüsttartalmuak még sok évig eltartanak. De évi 3000 fttal nem lehet ezt sem elkészíteni.

1731 április 1-én megengedi a főkamagróf, hogy a József tárói bánya beváltmányaiért a magasabb ár fizet-
tessék 2 évig.

1731 november 29-én megengedi a főkamagróf a rabensteini társulatnak 1 évre a magasabb ezüst fizetést 20 ft 30 krral.

1732 május 21-én kéri Benedicty Dávid a főkamagró-
fot, hogy a Weiden táró nevű bányájának Hodruson tovább
mívelhetésére 200 ft segítséget adjon. A főtisztek bejá-
ratták és fölmérették Weiden tárót, és Leitner expectans
azt jelenti, hogy a táró Hodruson 3 óra irányban délfelé
van hajtva egy ér után, a 6-ik ölben van egy 34 öl hosszú
feküvágat, meddő. A táró 45 öl hosszú, a vájatvégén 1/2
öl vastag kvarczos ér látható, de meddő, a vájatvég mellett
is van egy rövid feküvágat meddő. A főtisztek nem java-
solják a segítség megadását, mert üres a pénztár.

1732 július 21-én udvari kamarai rendelet báró Stern-
bach József András Wenczel főkamagrófhoz:

Meghagyatik, hogy a hodrusi altáró kitakarítását azon-
nal megkezdesse, és az ez iránt már június 25-én kiadott
rendeletet azonnal végrehajtsa, mert Ő Felsége a bányák-
nak nemcsak mostani, hanem jövőendő szükségleteikről is
gondoskodni akar.

1732 július 26-án tartott tanácskozmányban jelentik, hogy a régi hodrusi altárót a vájatvégéig kitakarították.

1733 márczius 31-én jelentik a tanácskozmányban, hogy Ó Mindszent táró termelése igen csekély, 1-2 márka kéthetenként. Most a felső táróban dolgozik 2 ember 5' vastag zuzcérczen, mely közt néha ércz is mutatkozik. Az alsó táróban is 2 ember dolgozik egy üszögös 1/2 öl vastag éren. A régi keleti vágatban az Erzsinken alatt az altáró szintjében is dolgozik 2 ember a Kupfersinken felé.

1733 május 9-én értesíti a főkamagróf a selmeczi főtiszteket, hogy az udvari kamara április 9-én kelt rendeletével a hodrusi altáró folytatását elhatározta.

1733 május 28-án felszólítják a főtiszteket a többi tiszteket, hogy az udvari kamarától ide kiküldött schwatzi fő bányamester és a sterzingi bányamester Schweitzenberger Ferencz és Praxmayer kívánságára írásban nyilatkozzanak a hodrusi altáró ügyében, hogy azt célszerűnek tartják-e, és miképen javasolják végrehajtandónak?

1733 május 30-án jelentést tesz Kirchner Miksa bányagondnok a hodrusi altáró tárgyában.

1. Arra a kérdésre, hogy ha az altáró Szélakna felé hajtatik, miféle ereket fog föltárni? Azt feleli, hogy ebben az irányban nem tud más érről, mint a Mehlbeerleuthen érről, de erre nézve sem bizonyos, hogy keresztezni fogja-e az altáró vagy nem. A fölszin ebben az irányban olyan, hogy ott erek feltárása remélhető. Egyébiránt a József, Rabenstein és Pál tárói ereket is fel lehet tárni az altáró szintjén beható vágatokkal, és ezeknek a bányáknak vizét le vezetni és levegőt hozzájuk vinni lesz föladata az altárónak, mely föladat teljesítéséért fogja kapni az 1/7-et vagy 1/4-et.

2. Arra a kérdésre, hogy mi módon kell az altárónak a szükséges levegőt megszerezni, hány légaknát kell lemélyesztetni, milyen mélyre, és nem lehetne-e egy akna segítségével kettős vágattal Szélakna elé jutni? azt feleli: Mindenekelőtt a felemelkedő hegy lábánál kellene egy

1741 február 23-án kimutatják a főtiszték, hogy Ó Mindszent táró Hodruson termelt 1739-ben 204 m., 14 l., 3 q., 2 d ezüstöt, 8.m., -l., 2 q., 2 d. aranyat, melyeknek értéke volt	7,018 ft 1 1/2 xr
a bányaköltségek tettek	5,001 " 51 1/4 "
a kohóköltségek	1,667 " 40 1/2 "
összesen	<hr/> 6,669 " 31 3/4 " <hr/>
tehát volt fölösleg	<hr/> 3,448 " 29 3/4 " <hr/>

igy tehát Wutschig Illés sáfársegéd ez évre is megkapta a 30 ftnyi jutalmat.

1743 október 6-án jelentik a főtiszték, hogy Ó Mindszent tárónál az altáró lyukasztott az aknával; most állítják helyre a rakodó helyet, és azután ismét meg lehet kezdeni a fejtést, melyet a terhes szállítás miatt abba hagytak.

1744 január 24-én jelentést tesz Zipszer Máté a hodrusi Miklós altáró bánya állapotáról. A vájatvég 161 ölnyire van a táró szájától, és most vágta át vele 1' vastag 3 óra irányában csapó meredeken dőlő kvarczeret, mely kovacsot tartalmaz, de az ezüstnek csak nyomát. Az érből egy szivattyura való víz ömlik. 8 ölnyire ettől az értől még más két meddő eret vágta át, melyekből 2 szivattyura való víz ömlik. A vájatvéget folytatják, és reménylik, hogy 6 ölnyi távolságban elérik a Melangobányai eret.

1744 október 14-én rendeli a főkamagróf, hogy ezen-tul a II. évnegyedtől kezdve az ujbányai bányabíró Watrangh vigye a számadásokat a hodrusi kohónál is, és a felügyeletet Ó Mindszent tárónál, mindezekért 600 ftot fog évenként kapni, a Mindszent tárói bányaügyelő pedig hetenkint 1 fttal nagyobb fizetést mint eddig, Ujbányán pedig a városi főjegyző Fröhlich legyen Watrangh segédje, és kapjon ezért hetenként 1 ftot.

1745 január 23-án kéri a hodrusi József tárói társulat a magas beváltási árakat, mert a zuzóérczeinek fém-tartalma 16-24 latról 8-9 latra leszállott a szinporokban, ezért már 2 zuzót szüneteltetni kell, választott ér-

czeket pedig nem termel, és most még a József táró alatt egy új altárót kell hajtania, 3 év óta pedig folytonos veszteségben van, ugyanis tettek a

költségek 3 év alatt	18,967 ft 23 3/4 xr
----------------------	---------------------

a bevételek pedig 1742-43 és 44-ben	16,489 " 8 1/2 "
-------------------------------------	------------------

tehát volt veszteség	<u>2,478 " 15 1/4 "</u>
----------------------	-------------------------

1745 január 30-án kéri a Galanden tárói vagy Szt. Miklós tárói társulat, hogy a hodrusi felső kohónál használatlanul heverő vizesés nekik átadassék egy zuzó felépíthetése végett; ígérik hogy a zuzót a kincstárnak bármikor átadják az építési költségek megtérítése ellen, és a Morder tárói zuzónak sem fognak az új zuzóval kárt tenni.

1745 augusztus 8-án jelentik a selmeczi főtisztok, hogy az Ó Mindszent táróban talált érczek 74 és 44 latot tartalmaznak.

1745 október 28-án bizonyítják, hogy a József tárói társulat 1734-től kezdve 1743 végéig 26,159 ft 22 1/2 xr felesleget nyert a bányájából, de ha csak az utolsó 3 évet vesszük számításba, akkor, főképen az altáró hajtásának költségei miatt, 2,478 ft 15 1/2 xr vesztesége van, és így a magasabb \mathfrak{D} fizetéssel felsegíthető lenne.

1746 február 17-én felszólítja a főkamaragróf Kirchner bányagondnokot, hogy adjon véleményt Mikoviny Samu ezredes és geometra javaslatára, ki azt indítványozta, hogy a szélaknai mélységet ideiglenesen hagyják fel, és egy új, mélyebb altárnát hajtsanak a vizek levezetésére. (Valószínűleg ez a Ferencz császár altáró lesz.)^{4/}

1746 márczius 18-ikán kimutatja a hodrusi József tárói társulat, hogy 1734-től 1743-ig a kincstárnak mennyi hasznot hajtott, és hogy mennyi volt a költsége. Most pedig, mert a régi altárót kitakarítja és tovább folytatja, veszteségbe sodortatik, melyet hogy elkerüljön, kéri a magasabb arany és ezüst árat.

t e r m e l é s							a termelés		
érczekben			zuzó				értéke a		
és			aranyban				beváltásnál		
szinporokban									
⊙	⊙		⊙	⊙		ft	xr	d	
m	l	q	m	l	q				
1734	232	13	•	4	3	1/4			
1735	165	4	3	2	5	1 2/4			
1736	170	7	3	2	4	3 3/4			
1737	420	14	1	6	10	1			
1738	405	3	2	6	15	3 2/4			
1739	153	1	1	5	10	3			
	200	•	2	4	15	2 2/4			
1740	356	5	•	7	2	1 3/4			
1741	261	12	3						
1742	211	1	1	1	14	3 1/4			
1743	221	•	2	7	2	• 2/4			
<hr/>									
	2,798	•	2	9	4	1	74,591	34	2
<hr/>									
1745							8,776	1	3
1746	jul. 9-ig						1,614	38	•
<hr/>									
							10,390	39	3

	költségek			nyereség			veszteség		
	ft	xr	d	ft	xr	d	ft	xr	d
1734	2,684	38	3						
1735	3,039	54	.						
1736	2,617	36	1						
1737	4,052	14	2						
1738	5,300	41	.						
1739	5,965	21	.						
1740	6,191	47	1						
1741	6,598	29	3						
1742	5,568	38	1						
1743	6,412	51	2						
	48,432	12	1	26,159	22	1	.	.	.
1745	7,518	19	3						
1746 julius 9-ig	3,753	26	1						
	11,271	46	.				881	6	1.

1746 augusztus 29-én megengedi a főkamaragróf sub spe-
rati, hogy a József tárói társulat beváltmányai a magas
ezüst árral fizettessenek 3 évig.

2. Bányabirósági adatok, 1652-1749

1652 augusztus 31-én felkéri Rauchenpichler Jakab
és Koch Mihály a már régóta beomolva heverő Mehlberleuten
tárnát.

1653 április 12-én Wachlatsch Mihály 4 társával
együtt felkéri a régóta elhagyva heverő Altallerheiligen
tárnát, melyhez 3 tárna tartozik.

1653 július 12-én fejlegyeztetett, hogy a nemrég uj-
ra munkába vett Allerheiligen tárna részesei:

Riedtmüller Máté	4/16 résszel
Pagschi Jantsi	7/16 "
Fierling Israel	3/16 "
Leyner János	2/16 "

1653 augusztus 25-én bejáratott Rabenstein tárna, és megtekintették a kis érczfészket, melyet vele megnyitottak, de nem tartották érdemesnek a fejtésre.

1653 október 9-én átengedi Wurm János selmeczi német tanító a Rabenstein bányánál birt 1/16 részét Pockh Menyhért selmeczi polgárnak, a mészárosok czéhmesterének, az alatt a feltétel alatt, hogy, ha jövedelem lesz, Pockh neki 1/32 részt vissza adjon, Wurm pedig 4 ft 50 denárt fizessen Pockhnak.

1654 október 9-én kérte Pakschy János a bányabirót, engedje meg, hogy a régi zuzó árkot helyre állithassa, és Ó Mindszent tárnánál egy zuzót állithasson fel, mert a bánya kitakarításával jó zuzóérczeket találtak.

1654 február 7-én eladta Hofer Simon ujbányai polgár az Ó Mindszent tárnánál birt 4/16 részét Scharinger Mátyásnak 113 ft 11 denárért, Leyner János pedig eladta 2/16 részét Scharinger Katalinnak 56 ft 50 denárért.

1654 április 25-én eladott Fierling Israel az Ó Mindszent tárnai bányából 3/16 részt Riedtmüller Máténak 150 ftért.

1654 május 14-én voltak a Rabenstein bánya részesei:

Daniel Frigyes János	3/16, 1/32 résszel
Hofner Kristóf János	2/16 "
Paulini Konrád	1/16, 1/32 "
Alberti Zsigmond	1/16, 1/32 "
Schindler János	1/16 "
Pasztorowitz András	1/16 "
Heinrich Boldizsár	1/16 "
Fleischer János	1/16 "
Koch Konrád	1/16 "
Pockh Menyhért	1/16 "
Preszig János	1/16 "
Zweig János	1/64 "
Rath Burghard	1/64 "

1654 augusztus 15-én eladta Leyner János hodrusi lakos Scharinger Mátyásnak az Ó Mindszent tárnában birt 1/16 részét 25 tallérért és egy fél márka ezüstért.

1654 augusztus 22-én eladta Paksy János pjergi lakos az Ó Mindszent tárna 5/16 részét Scharinger Mátyásnak 205 ft 99 denárért.

1656 április 29-én voltak a Johann Christoffstolln in der Hell részesei:

Haffner János Kristóf	4/16 résszel
Wackerle Mária asszony	2/16 "
Hangamandl Kilián	1/16, 6/128 "
Kinast György	1/16, 1/32 "
Haberegger Menyhért ifj.	1/16, 1/32 "
Stell János	1/16, 1/128 "
Lampovszky Rosina	1/16, 1/128 "
Pettko András	1/16, 1/128 "
Lévay János	1/32, 2/128 "
Közös	1/16, 1/128 "

1656 május 29-én voltak a Rabenstein részesei:

Daniel Frigyes János	4/16, 1/32 résszel
Haffner Kristóf János	3/16 "
Paulini Konrad	2/16, 1/32 "
Schindler János	1/16 "
Pastorowitz András	1/16 "
Heinrich Boldizsár	1/16 "
Fleischer János	1/16 "
Koch Konrad	1/16 "
Salzer Thadeus	1/32 "
Zweig János	1/64 "
Wagner Frigyes	1/64 "

1658 márczius 30-án panaszkodtak a rabensteini részesek Daniel Frigyes János főrészes ellen, hogy egy rosszul sikerült olvasztás költségeit fizesse ő, de végre ki-egyezkedtek.

1663 április 21-én voltak az Altellerheiligen és Hodritsch részesei:

Riedtmüller Máté	6/16 résszel
Reutter Mihály	3/16 "
Reull Susanna	1/16 "
Haaseusné Dorottya	1/16 "
Jacobi Zsigmond	1/16 "
Storch János	1/16 "
Scharinger örökösök	1/16 "
Rinko Antal	1/16 "
Frisowitz örökösök	3/64 "
Mewes Christián	1/64 "

1673 november 22-én átadta Schneller Mihály a Rabenstein bányában birt 1/64 részét Madatsch Pálnak avval, hogy ha áldása lesz, 10 tallért adjon érte.

1677 január 23-án eladta Purzpichler Mihály a Felső Mindszent bánya 2/16 részét rothenfelsi Roth Sámuelnek, körmöczi és selmeczi bányapolgárnak, 14 ft 80 denárért.

1678 július 16-án átengedi Hans Christian Duchon selmeczi bányapolgár a Rabenstein 1/64 részét Allert Mihály beszterczebányai aranyművesnek.

1678 július 16-án panaszolja Heinrich Boldizsár, hogy egy év előtt átadott Lang Rudolfnak a Rabenstein bányából 1/32 részt avval, hogy ha a készletben levő érczeket feldolgozzák, neki 8 tallért adjon; most már az olvasztás megtörtént, de Lang nem akar fizetni. Lang erre avval mentette magát, hogy a költségek háromszor olyan nagyok, mint az érczek értéke, ő tehát a 8 tallért most meg nem fizetheti. Azután mégis kiegyezkedtek.

1688 június 18-án feljegyeztetett, hogy Ó Mindszent tárnához tartozik Mihály tárna is, és még más 2 tárna, egy akna, és 243 kutatás, amelyeknek jegye: **AI**

Részesek voltak ekkor:

A kincstár	1/16 résszel
Doctor Hellenbach	3/32, 1/128, 1/256 "

Reull örökösök	3/32 résszel
Reutter Mihály	1/16, 1/64 "
Kayser Mátyás	1/16 "
Hasaeus Victoria asszony	1/16 "
Zweig Borbála Anna kisasszony	1/16 "
Dobrotka János	1/16, 1/128 "
Grueber Ferencz Károly	1/32 "
Schmiedeg Judit asszony	1/32 "
Kahresz örökösök	1/32 "
Aigner Kristóf	1/32 "
Nisky Albrecht Gottfried	1/32 "
Lang János	1/32 "
Griemer János	1/32 "
Ehrenreutter Ehrenreich György	1/64 "
Pilarik Helena Ursula kisasszony	1/64 "
Hentaller Éva Katalin Maria kis- asszony	1/64 "
Meerwald család	1/64 "
Schalman Illés	1/64 "
Held Boldizsár	1/64 "
Weigert Mihály	1/64 "
Armbruster Dávid	1/64 "
Petrady János	1/128, 1/256 "
Hellenbach Jeremiás örökösei	1/128 "
Kahresz Erzsébet asszony	1/128 "
Heinrich Anna Caecilia asszony	1/128 "
Nuster Lázár örökösei	1/128 "
Sorger András	1/128 "
Muner Melchior	1/128 "
	<hr/>
	16/16 "

1688 szeptember 25-én megvette a kincstár a következő Ó Mindszent tárnai részeket:

Kad Gáspártól	1/64 részt	24 talléron
Sorger Andrástól	1/128 "	12 "
Muner Boldizsártól	1/128 "	12 "

Dobrotka János pedig oda adta a kincstárnak 1/32 részét avval, hogy 150 tallér adósságának visszafizetésére további halasztást nyert.

1689 január 4-én főbejárás Ó Mindszent tárnán; a főkeresztvágat vájatvégeig 70 öl, itt dolgozik 2 ember, s remélik, hogy vele jó teléreket fognak feltárni. Innen visszafelé, és a teléren kelet felé mentek; itt is 2 ember dolgozik a vájatvégen. Egy emelkében pedig zuzó érczet termelnek, az egyik zuzó számára, mert a másik zuzó nincs még felszerelve.

1696 május 25-én feljegyeztetett, hogy Mehlbeerleuten bányához tartozik 2 tárna és egy akna.

Részesek:

Koch Éva asszony	6/16	résszel
Ludecus Ádám	4/16	"
Sidarini György	3/16	"
Haydt Regina kisasszony	1/16	"
Protschl Antal	1/32	"
Kubka György	1/32	"
Willigdiner János	1/32	"
Gerham Ferencz	1/64	"
Schneider Márton	1/64	"

1697 augusztus 10-én szerződést kötött Johan Bapt. Philipp von Reiffenholz cs.k. kapitány a Mehlbeerleuten bányatársulattal, mely szerint kötelezi magát, hogy a vizemelésre és egy zuzó építésére szükséges költséget előlegezi, a társulat pedig neki a bánya felét átadja.

1699 augusztus 12-én bejáratott Ó Mindszent tárna. Bementek a közép tárnán, mely észak felé van hajtva, és a 72-ik ölben éri el a telért. Azután a teléren mentek kelet felé 45 ölnyire a vájatvégig. Helyenkint kis ércz-lencsákat találtak a vágatban, a vájatvégen a telér keskeny és kemény.

3 ölnyire a vájatvég előtt egy emelkében dolgozott 3 ember, hogy a felső tárnából lefelé dolgozó 2 emberrel lyukasszon; még vagy 3-4 ölnyire lehetnek egymástól.

Innen vissza menvén a pallókeresztig, ettől felfelé nagy évésekbe jöttek, melyekben itt-ott még kis ércz-maradványok találhatók.

Az alsó tárna 9 óra irányban nyugat felé 350 ölnyire hajtattott kemény kőzetben a telérig, hol hasonlóképen nagy és terjedelmes évések vannak, melyekben különféle vékonyabb, vastagabb erecskékből 3 vájár termel kevés érczet. A zuzóérczeket 2 zuzóban dolgozzák fel, melyeknek mindegyike 2 kerékkel van ellátva. A zuzómunkások magok termelik a zuzóérczeket.

Röhren tárna 5 óra irányban kelet felé 50 ölben ér el a telért. A vitlánál van egy fedüvágat berakva, és egy feküvágat, melyből sok víz folyik ki. Az ereszkéből a vizet 3 szivattyuval emelik a tárnára. Az ereszkéből 2 öllel a tárna alatt van egy feküvágat, mellyel egy feküeret ütöttek meg, és azt fel is tárták. Az ereszke 9 öl mély, és jó tartalma ércznyomok voltak benne. A fenekétől 3 ember dél és észak felé feltárja a telért, mely vörös színű, repedezett, és jó alaku.

Javasoltatik a mivelés folytatása. E bányánál a kincstárnak 12/16 része van.

1700 elején feljegyeztetett, hogy Ó Mindszent tárnához tartozik 4 tárna és 1 akna 2 zuzóval és 61 karóval, melyek a telér csapása szerint 42 ölre, keresztben pedig a fedübe 21 ölre és a fekübe 21 ölre jogosítanak.

Részesek:

A kincstár	1/16 résszel
" Hirschberg után	1/16 "
Nositz Regina Maria asszony	1/16 "
Hellenbach Gottfried János	1/16, 1/32, 3/256 (1/3x1/128) "
Reull örökösök	1/16, 1/32 "
Dobrotka János	1/16 "
Reutter Máté	5/128 "
Kayszer Anna Dorottya asszony	5/128 "
Kahresz Christían örökösei	1/32 "
Nisky Gottfried Albrecht	1/32 "
Sidarini György	1/32 "

Lang Ambrus Jakab	3/128	résszel
báró Schmiedegg	1/64	"
Ehrenreutter Ehrenreich György	1/64	"
Heinrich Boldizsár	1/64	"
Meerwald örökösök	1/64	"
Schallmann Illés	1/64	"
Kneiffl Jakab örökösei	1/64	"
Armbruster Dávid	1/64	"
Pilarik Ursula Helena kisasszony	1/64	"
Weigert Mihály	1/64	"
Wagner György János	1/64	"
Held Boldizsár	1/64	"
Hüller András	1/64	"
Hellenbach Jeremiás örökösei	(1/3 x 1/128)	"
Zwittinger Euphrosina asszony	(1/3 x 1/128)	"
Lippay grófné	1/128	"
Wobser báróné	1/128	"
Heinrich Cecilia Anna asszony	1/128	"
Rochser Susanna Erzsébet kis- asszony	1/128	"
Dobrotka Jakab János	1/128	"
Kochlatsch Antal István	1/128	"
Schnee András	1/128	"
Sorger András	1/128	"
birtokos nélkül	1/16, 3/128, 1/256	"
<hr/>		
16/16		.

1700 elején feljegyeztetett, hogy Miklós tárnához (tartozik) Horduson a puskapor malom felett a szélaknai ut mellett 3 tárna.

Részesek:

Waldreich Ferencz	7/16	résszel
Weber Tamás	7/16	"
Weber József	1/16	"
Phuniak Illés	1/16	"

1700 januárban feljegyeztetett, hogy Simon és Juda tárnához tartozik felső és alsó Rabenstein altárna, több evés és tárna, és Rosen tárna.

Részesek:

Schneider Márton	4/16, 1/64 résszel	
Fuchs Sámuel	1/16, 1/32	"
Textoris János	1/16	"
Sidarini György	1/16	"
Münch Dániel	1/32	"
Schneider Ferencz Márton	1/32	"
Schneider János	1/32	"
Emerischgo János	1/32	"
Oberaigner Kata Anna kis- asszony	1/32	"
Schneider Mária kisasszony	1/64	"
Edlinger József	1/64	"
Oberaigner György János	1/64	"
Markert Kristóf	1/64	"
Linkisch Péter János	1/64	"
Schneider Mihály	1/32	"
Gaiszberger György János	1/64	"
Puch Anna asszony	1/64	"
Fleischer György János	1/64	"
Schwirian Menyhért	1/64	"
Rohleder János	1/64	"
Floch György	1/64	"
Pastorowitz Márton	1/128	"
Pribitzer Pál	1/128	"
birtokos nélkül	2/16, 1/64	"

Ugyanakkor feljegyeztetett, hogy a Röhren tárnához Hodruson tartozik 1 tárna és 1 akna.

Részesei:

A kincstár	12/16 1/32 résszel	
Zweig Kristóf János	1/32	"
Dulo Ádám	1/32	"
Johannisdorffer Gáspár örökösei	1/32	"

Grueber Lipót Ferdinand	1/64 résszel
Schneider Márton	1/64 "
Birtokos nélkül	1/16 1/32 "

1717 február 15-én jelentik a bányatisztek, hogy Mindszent tárnán szép ércz van, és a termelés növekedni fog.

1727 május 10-én feljegyeztetett, hogy Ó Mindszent tárnához tartozik 4 tárna, 1 akna, az altárnának fele, és a 4 működő zuzó.

Részesek voltak ekkor:

A kincstár	1536/12 résszel
báró Hellenbach Gottfried János	30/12 "
Brean Ignác József	36/12 "
Oberaigner Alajos György János	30/12 "
Held Gottfried János	16/12 "
Weisz Eufrosina kisasszony	12/12 "
birtokos nélkül	4484/12 "
	<hr/>
	16/12

1728 február 12-én leszámolt a Rabenstein és Paulistolln nevű régi társulat, melynek

utolsó beváltmányáért járt	1201 ft 40 xr
ebből levonva a kohó költségeket	836 " 16
	<hr/>
maradt elosztandó	365 ft 24 xr,

megjegyeztetik, hogy az olvasztási maradványok még ugyane társulat javára fognak feldolgoztatni, de a zuzó terményei már az új társulatot illetik.

1730 február 10-én feljegyeztetett, hogy Leutner Mihály Pál császári tanácsos és fő bánya és kohó factor Tirolban a tiroli részesek nevében felhagyta a Rabenstein bányánál birt részeket, valamint a Pál tárnai részeket is.

1731 május 26-án megegyeztek a Rabensteini új és régi vagy tiroli részesek, hogy a 2 zuzó használhatóságáért az újak a régieknek 900 ftot fizessenek.

1732 július 26-án kérte a József tárnai társulat, hogy miután a Pál tárnai és Rabensteini társulatnak egy felesleges zuzó helye van, József tárnának pedig egy ilyenre szüksége lenne, mert elegendő jó zuzóérczeket termelhetne, adományoztassék nekik a használatlanul heverő rabensteini zuzóhely.

1732 december 17-én eladta Lany Frigyes János a Rabensteini bánya 1/32 részét Föch Andrásnak 30 ftért.

1741 február 20-án feljegyezett, hogy a Rabensteini és József tárnai társulatok között 1737-ben per keletkezett a határszéleiket egymástól elválasztó terület birtoka miatt, mely akkép egyenlített ki, hogy fele legyen a Rabensteiniaké, s fele a József tárnaiaké, de József tárna egyszersmind 1/16 részt a maga birtokából Rabensteinnak engedjen át. Miután azonban ez utóbbiak folytonosan veszteséggel küzdve bányájukat felhagyni kényszerülnek, felajánlották a József tárnai 3/16 részt Sternbach József András Wenzel bárónak, ki József tárnánál így is férészes, hogy vegye meg 1400 rajnai forintért. Báró Sternbach az ajánlatot elfogadta, és a vételárt kifizette.

1741 április 24-én feljegyeztetett, hogy az Ó Mind-szent tárnai bányához 4 tárna és 1 akna tartozik a munkában levő altárna felével együtt. Részes egyedül a kincstár.

1741 április 24-én feljegyeztetett, hogy a József tárnai bányához Hodruson a Finsterkehrben tartozik több tárna, akna és horpadás, és egy altárna, továbbá a Rabensteini és Pál tárnai bányák, melyeknek régi társulata egész birtokát átengedte József tárnának, csak 2 zuzót tartott fenn magának.

Részesek:

báró Sternbach András	8/16, 12/12 résszel
Gruber Nándor	1/16, 18/12 "
Schmidtberg örökösei	1/16, 144/12 "
Fellenstein	1/16, 66/12 "
Hammerl	2/16 "
Oberaigner György János	270/12 "

Moller Ottó	225/12	résszel
Geramb József János	168/12	"
Kaschnitz Erzsébet Mária asszony	24/12	"
Lissovini András	75/12	"
Gruber Ferencz	75/12	"
Oberaigner Mária Anna asszony	75/12	"
	<hr/>	
	16/16	

1748 május 23-án feljegyeztetett, hogy a Heiligenkreuzstolln bányához, mely József tárnával szemben van a Heidelbeerleuten hegyben, tartozik a Peter Mandl és Hasplinn tárna több más régi tárnával és horpadással, valamint 2 működő zuzó.

Részesek:

Grueber Nándor	60	kuksz
Grueber Erzsébet Anna asszony	32	"
Kretschmári János	8	"
Grueber Erzsébet Mária kis- asszony	8	"
Grueber Xavér	8	"
Grueber Sebestyén	8	"
Oberaigner Ignác Ferencz	4	"
	<hr/>	
	128	"

1748 április 22-én feljegyeztetett, hogy Miklós tárna vagy Galander bányához tartozik a Rothapfelbaum tárna, és 3 tárna melyek megújítottak.

Részesek:

Masoch Ferencz	44	kuksz
Imreh Ferencz	8	"
Kretsmáry György	8	"
Kraudy Imre György	8	"
Weigl Samuel	8	"
Meinhardt Lukács	8	"
Martini Jakab	6	"
Eschler Jakab	5	"
Höllensteiner Antal	5	"

Schmith János	4	kuksz
Gallauner György János	4	"
báró Hellenbach György	2	"
Till Frigyes	2	"
Oberaigner Mátyás Károly	2	"
Preis György	2	"
Fidler Mihály	2	"
Till Illés	2	"
Mindszenty József	2	"
Platzer Péter örökösei	2	"
Lorberer Nándor	1	"
Morgenbesser Ferencz	1	"
birtokos nélkül	2	"
	<hr/>	
	128	"

1748 október 26-án eladta báró Hellenbach Károly a Miklós tárna vagy Galander bánya Hodruson 384/12 részét Weigl Samuelnek oly feltétel alatt, hogy ha minden költségei visszatérítve lesznek, a felét a részeknek neki vissza adja.

1749 április 24-én feljegyeztetett, hogy Ó Mindszent tárnához tartozik: 4 tárna és 2 akna, 4 működő zuzóval. Az altárna 5 légaknával és 1 bejáró aknával 3 részre van osztva; és pedig a fő pallókeresztig, 1 részt fedez Felsőbieber tárna, a 2-ik részt Ó Mindszent tárna, és a 3-ik részt Finsterort. A pallókeresztől Finsterort felé a tárnát egészen és egyedül Finsterort tartja fel, az altárnának kelet felé menő részét pedig Felsőbieber tárna és Ó Mindszent tárna közösen tartják fel. Részes a kincstár egyedül.

1749 április 24-én feljegyeztetett, hogy Hodruson a Finsterkehrben fekvő József tárnához tartoznak több tárnák és horpadások, a Pál tárna és Rabenstein tárna a rabensteini és Pál tárnai zuzókkal, a Florian tárna és a József tárna.

Részesek:

báró Sternbach András	8/16 és 12/12 résszel
Heimthal Farkas örökösei	2/16 "
Schindler örökösei	1/16, 144/12 "
Fellenstein Gottlieb János	1/16, 66/12 "
Grueber Nándor	1/16 "
Moller Ottó Károly örökösei	225/12 "
Geramb József János	168/12 "
Máday Sámuel	75/12 "
Gruber Ferencz	75/12 "
Oberaigner Ignác Alajos Ferencz	25/12 "
Kaschnicz Anna Erzsébet asszony	24/12 "
Richter József	48/12 "
	<hr/>
	16/16 "

1749 május 2-án feljegyeztetett, hogy a hodrusi József tárnával szemben levő Heidlbeerleuten hegyben levő Heilig Kreuzstolln ezüst bányához tartozik a Peter Mandl és Haspl Rinstolln is két működő zuzóval.

Részesek:

Grueber Nándor	68 kuksz
Grueber Erzsébet Johanna	32 "
Kretsmary János	8 "
Grueber Maria Erzsébet	8 "
Grueber Sebestyén Ignác	8 "
Oberaigner Ignác örökösei	4 "
	<hr/>
	128 "

1749 május 24-én feljegyeztetett, hogy a Nicolai tárna vagy Gallander bányához Hodruson tartozik a Rothapfelbaum tárna és 3 tárna, 2 működő zuzó.

Részesek:

Selmech városa	24 kuksszal
Masoch Ferencz	10 "
Imrech Pál	8 "
Kretschmáry György	8 "

Kraudy Ehrenreich	8	kuksszal
Weigl Sámuel	8	"
Mainhardt Lukács	8	"
Markiny Jakab	6	"
Eschler Jakab	5	"
Höllensteiner Antal	5	"
Schmitt János	4	"
Gallauner György János	4	"
Gruber János	4	"
báró Hellenbach György	2	"
Marko Jakab	2	"
Oberaigner Mátyás	2	"
Zacharides János örökösei	2	"
Feyll Ignác	2	"
Mönich Ferencz	2	"
Preis György	2	"
Fidler Mihály	2	"
Thüll Illés	2	"
Mindszenty József	2	"
Ziegler	2	"
Lorberer Nándor	1	"
Morgenbesser Ferencz	1	"
birtokos nélkül	2	"
	<hr/>	
	128	"

1749 május 31-én megvette Selmech városa a hodrusi Miklós tárna (Galander) 3/16 részét Masoch Ferencztől 300 fton.

1749 október 17-én eladta Gruber Nándor mint a Heilig Kreutz Bergwerk principálisa a Hodruson a felső malom mellett a tó vizére épített 6 nyilas zuzójukat Miklós tárnának 500 fton avval, hogy a tóépítési költségek részleteit is vevő fizesse.